Overzicht beheeractiviteiten 't Zwanenbroekje 2022

Onderhoud door vrijwilligers

Net als in voorgaande jaren is er onderhoud gepleegd aan rasters en poorten en zijn overbodige rasters verwijderd.
Struwelen zijn bijgesnoeid en knotwilgen hebben een periodieke onderhoudsbeurt gehad.
Meidoornhagen zijn (deels) gevlochten.
Enkele poelen zijn handmatig opgeschoond door het verwijderen van lisdodde en het maaien van oevers. In weilanden is pitrus gemaaid en Jacobskruiskruid verwijderd. Pleksgewijs is over het hele gebied de woekering van braam, waaronder ook Dijkviltbraam (een exoot), aangepakt.
In diverse graslandpercelen is een overschot aan zaailingen van meidoorn en roos verwijderd om verbossing tegen te gaan.

Bij een duiker in een A-watergang in de uiterste westhoek van het gebied groeit Japanse duizendknoop, afkomstig uit de wegberm van de N326. Dit jaar is hier, in overleg met het waterschap, de grond met de duizendknoop in eigen beheer afgegraven. Vervolgens is er stevige folie aangebracht om uitbreiding van deze exoot naar het Zwanenbroekje te voorkomen.

Aanpak Japanse duizendknoop

Door een gift konden 2 fraaie toegangspoorten van inlandse eik worden aangeschaft. Een was al geplaatst bij de toegang op 'oost' (voormalige Kasteelselaan) en dit jaar is een tweede geplaatst bij de toegang naar het evenementenplein.

Een grote wilg die de bevers vorig jaar in 't Meertje hebben laten vallen, moest onder dwang van het waterschap worden verwijderd. Voor de vrijwilligers was dit een enorme klus. Het laten liggen van zo'n boom zou echter flink kunnen bijdragen aan de biodiversiteit onder water. Dit item zal worden ingebracht in de contacten met het waterschap.

Dit jaar is wederom een visdiefjesvlot geplaatst in een plas langs 't Meertje, dit keer voorzien van gaas om te voorkomen dat ganzen het vlotje in gebruik nemen. De visdiefjes zijn wel op het vlot gespot, maar een broedsel is uitgebleven. Op het Meertje, en daarmee ook op de bewuste plas, wordt sinds enkele seizoenen 'sup en surf' beoefend. Dit draagt niet bij aan de rust in het gebied.

Educatieve activiteiten

Net als in voorgaande jaren zijn ook dit jaar bijna tweewekelijks ca. 25 leerlingen van vrije school ‘De Meander’ in het gebied geweest voor scoutingactiviteiten.
Een leerling van de VMBO-Groenschool heeft gedurende drie maanden onder begeleiding van Gerben van den Berg een stage verricht. Ook heeft Gerben 8 derdejaars biologiestudenten van de HAN begeleid bij het maken van lesopdrachten.
RAVON heeft in het gebied een scholingsbijeenkomst gehouden voor 11 deelnemers.
Een grote groep leerlingen van het gymnasium heeft onder eigen begeleiding grondboringen in het terrein verricht.
Hans Maertens heeft diverse rondleidingen verzorgd voor particulieren, voor IVN en voor een groep uit Zutphen.
In juni heeft het IVN een 'Slootjesdag' voor de jeugd georganiseerd.

Regulier beheer van de graslanden

Vanaf half april hebben in het gebied 8 Limousinrunderen en ca. 10 schapen het gras kort gehouden; de schapen aanvankelijk op de diverse overhoeken, en later in het jaar op meerdere percelen. Een van de Limousins zorgde meerdere malen voor problemen door over de rasters te springen. Dit leidde tot uitbreken van ook andere runderen. Het uitbreken heeft ertoe geleid dat de koeien eerder dan andere jaren uit het terrein zijn gehaald.

De ‘springkoe’

Jonge aanwas

Drie Exmoorpony’s begrazen het gebied jaarrond, met uitzondering van de oostelijke percelen. Dit voorjaar zijn er twee veulens geboren, een hengst- en een merrieveulen.

Inrichtings- en herstelmaatregelen

Kwaliteitsverbetering kruidenrijk grasland

In 2021 is deelgenomen aan een proef van de provincie Gelderland om te komen tot kruidenrijker grasland. Daartoe is op twee percelen, het Zwanenbroekje en Eerste Langkamp, de graszode stuk gefreesd en is er ondiep geploegd. Vervolgens zijn de percelen geëgd en is hier kruidenrijk maaisel verspreid. Voor meer inhoudelijke informatie hierover: zie jaaroverzicht 2021.

De kieming van kruiden liet dit voorjaar erg lang op zich wachten, mogelijk door een combinatie van nat en koud weer. Later in het seizoen was er opeens een explosie van margrieten. Daarnaast groeide er ook veel Hondsdraf, Kamgras en Reukgras. In mindere mate groeiden er soorten als Harige ratelaar en Graslathyrus. Begin juni heeft Ben Polman op perceel 't Zwanenbroekje 87 soorten gevonden. Voorheen werden hier maximaal 38 soorten geteld. Op perceel Eerste Langkamp werden 61 soorten geteld, in de jaren ervoor waren dat er 34.
Op perceel 't Zwanenbroekje was helaas ook sprake van een woekering door Ridderzuring en in mindere mate door Akkerdistel. Op Eerste Langkamp deed deze woekering zich veel minder voor.

Margrieten in 't Zwanenbroekje

Op perceel 't Zwanenbroekje was ook een proefvlak van 500 m² ingezaaid met een kruidenmengsel van Biodivers in plaats van het opbrengen van maaisel. Van dit kruidenmengsel is maar heel weinig opgekomen. Mogelijk dat het natte en koude voorjaar hierbij een rol heeft gespeeld.
In juli zijn de twee proefpercelen gemaaid en is het maaisel afgevoerd.

Plagstroken perceel Tweede Langkamp

Naast de pilot van de Provincie is er in 2021 nog een tweede proef uitgevoerd: plaggen van 2 banen van 10 m breed op perceel Tweede Langkamp. Het opgebrachte maaisel heeft lange tijd onder water gestaan. Wellicht dat mede hierdoor en door het koude voorjaar het heel lang duurde voordat de eerste planten hier gingen kiemen. Om het vele water af te voeren zijn meerdere greppels gegraven. Alleen Lidrus was volop aanwezig. Pas in juni verschenen de eerste planten. Knoopkruid verscheen massaal, maar ook enkele meer bijzondere soorten als Geelhartje, Fraai duizendguldenkruid en ratelaar kwamen tot bloei. In juli is het perceel, uitgezonderd de twee plagstroken gemaaid.

Eerste kiemplanten

Herinrichting moeras bij evenementenplein

Medio september is gestart met het herinrichten van het moeras bij het evenementenplein. Dit terrein was behoorlijk verland en begroeid met opslag van o.a. wilg. Uitgangspunt voor deze herinrichting is het creëren van een basisbiotoop voor de boomkikker. Het hele moeras is vrijgemaakt van houtopslag, riet en lisdodde. Het vrijgekomen materiaal is daarbij verwerkt op een bestaande composthoop. Achteraf gezien is te laat met deze ingreep gestart want door het ongunstige weer moest het werk worden gestaakt. Er zijn nog pogingen gedaan om het water weg te pompen om zo het werk te kunnen hervatten, maar dat is niet gelukt. Bekeken wordt of in 2023 het geheel alsnog iets verder kan worden uitgediept.

Voor de ingreep

En erna

Tegelijkertijd is een nabij gelegen poel (poel 5) losgekoppeld van de Kleine beek. Daarbij is de beek deels verlegd naar het perceel ‘t Zwanenbroekje. De poel was volledig dichtgegroeid met lisdodde en is opnieuw opgeschoond.

Opschonen poel

Opgeschoond

Opschonen paaipoel

De poel bij ’t Meertje (poel 3) is grotendeels opgeschoond. Dit was ook hard nodig want de poel was volledig dichtgegroeid met riet. Alleen het riet op een eilandje midden in de poel is blijven staan.

Paaipoel na onderhoudsbeurt

Opschonen sloot

De sloot langs de Landbouwweg is sterk aan het verlanden. Daarom is eind september een begin gemaakt het opschonen (korven) van deze sloot. Het slootveegsel en de bagger is daarbij op hopen in de wegberm gezet om het te laten inklinken. Na het inklinken dienen deze te worden afgevoerd.

Opgeschoonde sloot

Flora en fauna

Monitoring poelen

Dit jaar zijn door omstandigheden alleen de poelen P1 en P6 geïnventariseerd op het voorkomen van amfibieën. Dit is uitgevoerd door Heleen Diepstra en Doran van Wamel.
In beide poelen is de kamsalamander aangetroffen. De waarnemingen zijn ingevoerd in het RAVON Portal.

Introductie boomkikker

In 2021 zijn boomkikkers in het gebied geïntroduceerd. Half april dit jaar zijn de eerste kwakende mannetjes gehoord. Later in het jaar (medio juni) zijn hier nogmaals circa 150 larven en juvenielen uitgezet, wederom op perceel Tweede Langkamp. In 2023
zullen nog een keer juvenielen worden bijgezet.

Boomkikker in april

Vogels

Eind april (23/4) heeft op verschillende plekken in het terrein een nachtegaal van zich laten horen. Ook de Cetti's zanger is weer gespot en in het najaar zijn veel watersnippen gezien. Een bijzonder waarneming betrof de bladkoning (doortrekker).
De in 2020 geplaatste torenvalkkast is nog niet door valken in gebruik genomen.

Zoogdieren

Bijzonder aardig waren waarnemingen eind februari met een cameraval, geplaatst door Niels Eimers: achter elkaar verschenen das, steenmarter, haas en ree. Ook kwam een waterral voorbij.
De bever was dit jaar weer heel actief. Zo werden o.a. maisstengels aangevoerd van een perceel aan de overzijde van het Meertje en moesten knotwilgen het ontgelden.

Werk van de bever

Insecten

Een relatief eenvoudig bijenhotel bij het evenementenplein bood plek aan een enorme populatie van de Rosse metselbij.

Metselbijen in hotelletje

Planten

Op 3 augustus is een deel van het gebied (km-hok 191-427) geïnventariseerd door leden van de KNNV. Daarbij zijn 118 soorten geteld, waaronder ook de Grote boterbloem. Daarnaast heeft Ben Polman de ‘pilot’percelen geïnventariseerd (zie ook bij ‘inrichtings- en herstelmaatregelen’).

Februari 2023